

SINGAPUR'DA ÇHC BAŞKANI XI VE ÇC BAŞKANI MA ARASINDA TARİHİ GÖRÜŞME GERÇEKLEŞTİ

Mehmet Oğuzhan TULUN

Analist

Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC, genelde Çin olarak hitap edilir) Başkanı Xi Jinping ve Çin Cumhuriyeti (ÇC, genelde Tayvan olarak hitap edilir) Başkanı Ma Ying-jeou, 7 Kasımda Singapurda tarihi bir görüşme gerçekleştirmiştir.[1]

Görüşmenin tarihi önemi, 66 yıldan bu yana iki taraf arasında lider düzeyinde bir görüşme gerçekleşmemiş olmasından kaynaklanmaktadır.

Bu 66 yıllık aranın anlaşılabilmesi için, Çinliler ile Tayvanlıların (kendilerinin çoğunluğu da köken itibariyle Çinlidir)[2] arasındaki tarihe bir göz atılması gerekmektedir.

66 Yıllık Ara

Çan Kay Şek liderliğindeki Çinli Milliyetçiler (diğer adıyla Kuomintang), 1949 yılında anakara Çinin kontrolünü Mao Zedong liderliğindeki Çinli Komünistlere kaybetmiştir. Böylece Çinli Komünistler, Çin İç Savaşından galip çıkmış ve bu galibiyeti takiben Çin Halk Cumhuriyetini (ÇHC) kurmuştur. Bu sırada Çinli Milliyetçiler ise kendilerini ve ailelerini anakara Çinin kıyısı karşısındaki Tayvan adasına taşımak zorunda kalmıştır. Böylece Çinli Milliyetçiler tarafından kurulmuş olan Çin Cumhuriyeti (ÇC) rejimi sadece Tayvan adasında varlığını sürdürmüştür. ÇC, 1971 yılına kadar Çin olarak uluslararası tanınmaya sahip olmuştur. Ancak ABD ile Çinli Komünistler arasındaki yakınlaşma sebebiyle siyasi tablo ÇHC lehine dönmüş ve bu tarihten sonra ÇC hem BM üyeliğini hem de Çin olarak tanınmışlığını ÇHCye kaptırmıştır. Günümüzde ÇC, ya da genel hitap ediliş şekliyle Tayvan, sadece 21 BM üyesi ülke tarafından tanınmaktadır. ÇC, resmen diplomatik ilişkileri bulunmayan ülkelerde, ekonomik ve kültür temsilcileri bulundurmaktadır.

İç savaşın bitiminden bu yana ÇHC, giderek daha fazla serbest piyasa faaliyetlerini benimseyen tek partili (komünist) bir rejim olarak şekillenmiştir. ÇC ise, tam anlamıyla serbest piyasa ekonomisini benimsemiş, demokratik bir yarı-başkanlık rejimi olarak şekillenmiştir. İki taraf arasındaki asimetri, yönetim şekilleriyle sınırlı değildir. İki taraf arasında aynı zamanda boyut ve kapasite bakımından da aşırı bir asimetri vardır. Yaklaşık 1,4 milyar nüfuslu ÇHC, süpergüç olma yolunda ilerleyen bir büyük güçtür. Dünyanın en

büyük ikinci ekonomisine sahiptir ve aynı zamanda dünyada en fazla askeri harcama yapan ikinci ülke konumundadır. ÇC ise, dört Asya Kaplanlarından biridir. Sağlam ulusal altyapı, yüksek teknoloji sanayi ve gelişmiş bir beşeri sermaye yaratmış olsa da, ÇC, 23 milyonluk nüfusa sahip göreceli olarak küçük bir ülkedir. ÇC, ÇHCnin siyasi ağırlığı ve ekonomik ve askeri kapasitesi ile baş edebilecek bir konumda değildir. Ancak ÇC; stratejik, siyasi ve ekonomik değeri sebebiyle, günümüzün süpergücü olan ve şu anda dünyada (özellikle de Pasifik Okyanusu bölgesinde) ÇHC ile siyasi ve ekonomik etki elde etme rekabeti içerisinde girmiş olan ABDnin desteğine sahiptir.

Hem ÇHC, hem de ÇC birbirlerine karşı egemenlik ileri sürmekte ve bu kaçınılmaz olarak iki taraf arasında gerginliğe yol açmaktadır. ÇHC uluslararası anlamda Çin olarak tanınmasına rağmen, Tayvanda konuşlanmış olan ÇC rejimi üzerinde hiçbir zaman kontrol sahibi olmamıştır. Bu sebeple iki taraf ne dersen desin, ÇHC ve ÇC [ ] tarihleri, kültürleri ve dillerine rağmen- on senelerdir ayrı ülkeler olarak davranmışlardır. İki taraf köken olarak Çinli olsa da, geçen bu 66 yılda Tayvan halkı anakara Çine nazaran kendilerine has bazı kültürel özellikler geliştirmiştir. Bu da, kendilerini kültürel olarak ne hissettikleri sorulduğunda Tayvan halkının çeşitli cevaplar (Tayvanlı veya Çinli veya arada bir tanımlama) vermesine sebep olmaktadır.

Boğaz Ötesi İlişkilerin Kurumsallaştırılması

İki taraf arasındaki ilişkiler 1987 yılında kadar gerginliğini korumuştur (bazen gerginlik epey artmıştır). 1987 yılında ÇCde sıkıyönetim kaldırılmış ve Tayvandaki insanların Tayvan Boğazı karşısındaki, ÇHC yönetimindeki anakara Çinde bulunun akrabalarını ziyaret etmelerine müsaade edilmiştir. Bu değişim, ikili ilişkilerde bir dönüm noktası olmuştur. İki taraf da karşı taraf ile olan ilişkilerin düzenlenmesi için kurumlar kurmuştur. ÇHC, Association for Relations across the Taiwan Straits (ARATS [ ] karşı taraf ile ilişkileri yürüten dernek)[3] ve Taiwan Affairs Office of the State Councilı (ya da kısaca Taiwan Affairs Office [ ] karşı taraf ile ilgili politikaları belirleyen devlet kuruluşu)[4] kurmuştur. Benzer bir şekilde ÇC ise, Straits Exchange Foundation (SEF- ilişkileri yürüten vakıf)[5] ve Mainland Affairs Councilı (MAC [ ] politikaları belirleyen devlet kuruluşu)[6] kurmuştur. İlişkilerdeki buzların çözülmeye başlamasıyla beraber iki taraf ayrı ayrı yorumlanan tek Çin anlayışının ortaya konulduğu 1992 Mutabakatına varmışlardır. Bu basitçe şu anlama gelmektedir: iki taraf tek bir Çin olduğu konusunda hemfikirdir, ancak Çinin tam olarak ne anlama geldiği konusunda farklı düşündüklerini kabul etmektedir. Böylece iki taraf da birbirlerinin egemenlik iddiasını reddetmekte, ancak iki tarafın da Çinin farklı kısımlarını yönettiği gerçeğini kabullenmektedir.

Bu mutabakata varılmasından sonra, iki taraf arasında ilişkilerin kurumsallaşması için çalışmalara başlanmıştır. 1993te başlayarak ve sıkıntılı siyasi konuları bir kenara bırakarak; iki taraf ortak çıkarlara hizmet edecek ekonomik ve idari işbirliğiyle ilgili anlaşmalar imzalamaya başlamıştır. 2008den sonra boğaz ötesi ilişkiler, iki tarafın da karar vericilerinin sergilediği esneklik ve yapıcı tutum sebebiyle ciddi anlamda ilerleme kaydetmiştir. Bu zamana kadar iki taraf arasında 23 anlaşma imzalanmıştır. Bu anlaşmalar, karşılıklı turist ziyaretleri, nakliyat, çifte vergi alınımının önlenmesi, suçla

ortak mücadele, doğal afet hazırlığı ve hatta tercihli ticaret yapılması gibi alanları kapsamaktadır. Bu anlaşmalar iki taraf için de faydalı olmuştur: örnek olarak turist ziyaretleri, öğrenci değişimleri ve ortak ticaret oranlarında adeta bir fırlama gerçekleşmiştir. İki tarafın başkanlarının buluşmasına kadarki zamanda, iki taraf arasındaki ilişkiler öyle ilerlemiştir ki Taiwan Affairs Office ve MAC başkanları birbirleriyle görüşmüş ve birbirlerine resmi unvanları ile hitap etmiştir.

Bu olumlu tabloya rağmen, iki taraf arasında varlığını koruyan bir gerilim mevcuttur. Kendisinin esas Çin olduğunu hatırlatan ÇHC, Tayvanın kendisine ait olduğunu ve bu sebeple iki tarafın er ya da geç birleşmesi gerektiğini açıkça ifade etmektedir. ÇHC, üyeliğin koşulu olarak devlet statüsünün gerektiği uluslararası örgütlerde ÇCnin üyeliğini engellemektedir. Tayvan toplumunda dönen bağımsızlık söylemlerini hoş karşılamamaktadır ve hatta ÇCnin bağımsızlığını yasaklayan bir yasa geçirmiştir. ÇHC aynı zamanda ÇCnin herhangi bir şekilde bağımsızlık yolunda ilerlemesi durumunda askeri müdahalede bulunacağını belirtmiştir ki, hem ÇC hem de uluslararası toplum bu tehdidin bir blöf olmadığını farkındadır.

ÇC, ÇHCnin birleşme konusundaki tutumundan rahatsız olmaktadır. Kendisi, ÇHC ile beraber var olabileceği, barış ve işbirliğinin hâkim olduğu statükonun devam etmesini istemektedir. ÇC, üç hayıra; yani bağımsızlığa hayır, birleşmeye hayır ve şiddet kullanımına hayır ilkeleriyle ilgili ısrarını korumaktadır. ÇCnin tutumu, Tayvanlı toplumun ÇHCye ve boğaz ötesi ilişkilere yönelik tutumunun bir yansımasıdır. ÇC, düzenli olarak bahsi geçen meseleye yönelik Tayvanlı toplumun tutumunu ölçen kamuoyu yoklamaları yaptırmaktadır. En son yapılan yoklama,^[7] halkın %86,1nin bir tür statükoyu, sadece %4ünün bağımsızlığı ve sadece %2,3ünün birleşmeyi desteklediğini ortaya koymaktadır. Son senelerde elde edilen olumlu ortama rağmen, yapılan anketler hâlâ Tayvanlı halkın yarısının, ÇHCnin hem ÇC rejimine hem de Tayvanlı halka karşı düşmanlık beslediğini düşündüğünü ortaya koymaktadır. ÇHCnin boyutları ve yönetim şekli sebebiyle Tayvan toplumunda, şayet birleşme gerçekleşirse Tayvanın ÇHC yönetimindeki Çin içerisinde eriyip gideceği ve ÇC rejimi süresince elde edilen demokratik yaşam tarzının kaybedileceği endişesi vardır.

2016 Genel Seçimleri ve Singapur Görüşmesi ardındaki Olası Etkenler

7 Kasım Singapur görüşmesi iki tarafın liderliği tarafından, iki taraf arasındaki işbirliğinin ulaştığı seviyenin doğal bir sonucu olarak yansıtılmıştır. Görüşme esnasında herhangi bir anlaşmanın imzalanmayacağı ve ortak bir beyanatın yapılmayacağı önceden belirtilmiştir. Bunun yerine görüşmenin, iki tarafın en üst düzey yetkililerinin katılımıyla boğaz ötesi ilişkilerin ve işbirliğinin pekiştirilmesi amacıyla gerçekleşeceği ifade edilmiştir. Görüşme sırasında Başkan Xi ve Manın birbirlerine resmi unvanlarıyla değil, sadece isimleriyle hitap etmiş olmaları durumun hassasiyetini ortaya koymaktadır.^[8]

İki taraf da görüşmenin dostane bir ortamda, yapıcı bir üslupla gerçekleştiğini belirtmiştir. ^[9] Görüşme sırasında şu konulara değinildiği açıklanmıştır:^[10] 1) 1992 mutabakatının pekiştirilmesi ve Tayvan Boğazında barışın muhafaza edilmesi, 2) düşmanlığın azaltılması

ve sorunların barışçıl bir şekilde ele alınması, 3) boğaz ötesi etkileşimlerin ve karşılıklı çıkarların genişletilmesi, 4) boğaz ötesi bir kırmızı hattın kurulması (Taiwan Affairs Office ve MAC başkanları arasında) ve 5) boğaz ötesi refah için ortak işbirliğinin sürdürülmesi. Bireysel olarak ise, Xi Maya iki tarafın tek bir aile olduğunu söylemiş, Ma ise Xiye iki taraf da birbirlerinin değerlerine ve yaşam tarzlarına saygı göstermelidir demiştir.[11]

Singapur görüşmesi, sadece iki ay sonra yapılacak Tayvan genel seçimlerinin olduğu bir zamana denk gelmiştir. Pek çok uluslararası ve Tayvanlı haber kaynağı, Singapur görüşmesinin seçimler ile ilgili olduğunu öne sürmüştür.[12] Demokratik İlerlemeci Partinin (DİP □ İngilizce: Democratic Progressive Party) başkan adayı Tsai Ing-wenin, Kuomintang adayı Eric Chuyu seçimlerde yeneceği tahmin edilmektedir. Kuomintangın parlamentodaki çoğunluğunu DİPe kaptırması bile olasıdır. DİP; Kuomintangın ÇHC ile olan boğaz ötesi ilişkilerini eleştirmekte, Kuomintangın ÇHCye fazla yakın davrandığını ve bunun ÇCnin egemenliğini tehlikeye attığını iddia etmektedir. DİP, ÇHCye şüpheli yaklaştığı ve Tayvanın bağımsızlığına yatkın olduğu için; DİP'in başkan adayının seçilmesi kaçınılmaz olarak ÇHC-ÇC ilişkilerini etkileyecektir ve bu kaygı verici bir geleceğin sinyalleri olabilir. Ancak DİP adayı Tsai, seçilmesi durumunda statükoyu muhafaza edeceğini temin etmiştir[13] ve bu sebeple kendisinin seçilmesi halinde ÇHC-ÇC ilişkilerinde ciddi bir değişim olacağını söylemek bu aşamada erken olacaktır.

Bu bağlamda, Başkan Manın Başkan Xi ile görüşmesi, Manın Tayvanlı seçmenlere mesaj verme çabası olarak algılanabilir. Ma böyle bir görüşmeyle; kendi partisi olan Kuomintangın bir kazan-kazan senaryosu yaratarak ÇHC ile olan ilişkilerini gayet başarılı bir şekilde yürüttüğünü, ÇHC ile iyi ilişkilerin Tayvanlılar için barışı ve refahı muhafaza ettiğini ve Kuomintangın boğaz ötesi ilişkilerdeki tutumunun ÇCnin statükosunu muhafaza ettiğini göstermeye çalışıyor olabilir.

Aynı zamanda ÇHC ile iyi ilişkilere sahip olunması; ÇC için uluslararası işbirliğinin sağlanması ve daha fazla uluslararası örgüt üyeliği açısından büyük öneme sahiptir (ÇHC genelde ÇCnin bu tür örgütlerde üye olması girişimlerini engellemekte veya katılımını sınırlamaktadır). Örnek olarak, ÇHC tarafından önerilen One Belt One Road (Tek Kuşak Tek Yol) projesi, tüm Avrasya kıtasını bir takım kara ve deniz yolları ve beraberinde gelecek altyapılarla bağlamayı hedeflemektedir. Böyle bir projenin gerçekleşmesi halinde, Avrasyadaki tüm ülkelere muazzam bir ekonomik katkı sağlanacaktır. ÇHC ile muhafaza edilecek iyi ilişkiler, herkes ile beraber ÇCye de böyle bir projenin ekonomik faydalarından yararlanma fırsatı sunacaktır.

ÇHC açısından Singapur görüşmesi, ÇHCnin hem Tayvanlılara hem de uluslararası topluma kendisinin dostane dış ilişkiler sürdürebilme yeteneği ve iradesi olduğunu gösterme çabası olarak algılanabilir. ÇHC şu anda □□□ ve ABD dâhil- bir takım ülkelerle Güney Çin Denizi sebebiyle hararetli bir tartışmaya girişmiş durumdadır. Güney Çin Denizi, hem doğal gaz ve petrol kaynakları açısından çok zengindir, hem de dünya için çok kritik bir deniz taşımacılığı yolu teşkil etmektedir. ÇHC bu bölgenin büyük bir kısmının kendisine ait olduğunu öne sürmektedir ve bu iddia doğrudan bölgeye komşu olan ÇC ve diğer ülkelerin iddiaları ile çakışmaktadır. ÇHC, bu iddiası konusunda sert bir tutum takılmakta ve bu iddiasını artan askeri gücü ile desteklemektedir. Kendisinin bölgedeki ufak adaları suni olarak genişlettiği ve silahlandığına dair raporlar bile bulunmaktadır.[14] ÇHC bu

konuda ABDnin baskısıyla karşılaşmaktadır. ABD, ÇHCnin kendisine ait olduğunu iddia ettiği bölgenin aslında uluslararası suları teşkil ettiğinin ve kendisinin ÇHCnin uyarılarına ve şikâyetlerine rağmen bu suları dolaşım için kullanacağını altını çizmektedir. Nitekim bir ABD istihbarat uçağı ve aynı zamanda bir savaş gemisi, ÇHCnin kendisine ait olduğunu iddia ettiği bir bölgeden geçiş yapmıştır.[15] Bu geçiş doğal olarak ÇHCnin sert tepkisine yol açmıştır.

Böyle kritik öneme sahip ihtilafli bir bölgeye komşu olan ÇC ile iyi ilişkilere sahip olunması, ÇHC açısından başarılı bir dış politikaya sahip olduğunu göstermek için iyi bir fırsattır. ÇHC, Tayvan seçimlerine karışacağına dair suçlamaları engellemek amacıyla, ÇCdeki 2016 genel seçimlerine müdahale etmeyeceğini özellikle belirtmiştir.[16] Ancak ÇHC aynı zamanda, Tayvanın bağımsızlığına karşı çıkan, 1992 Mutabakatına uyan ve Boğaz-ötesi bağların barışçıl bir şekilde gelişmesine inanan tüm partileri ve bireyleri memnuniyetle karşıladığını ifade etmiştir. ÇHC, Singapur görüşmesi aracılığıyla Tayvanlılara dostane yaklaştığını ve ÇHC-ÇC arasındaki giderek yakınlaşan ilişkilerden dolayı paniğe kapılmanın gerek olmadığı mesajını vermeye çalışıyor olabilir. ÇHC, ÇC ile olan ilişkilerinde ince bir çizgi üzerinde yürümek durumundadır: ÇCine karşı çok yumuşak davranarak onu meşrulaştırmamalıdır (bu Çin kamuoyunda tepkiye yol açacaktır), ancak çok sert davranarak da Tayvan kamuoyunu ürkütmemelidir, zira bu onları bağımsızlık ilan etmeye daha fazla sevk edecektir.[17] Açıkça bağımsızlık elde etmeye kararlı bir ÇC, ÇHC için çok ciddi bir baş belası haline gelecektir. Kendi devlet doktrini sebebiyle ÇHC böyle bir durumda Tayvana askeri müdahalede bulunmak zorunda kalacaktır (ki bunu yapacak kapasiteye de sahiptir), ancak bunu yapmak uluslararası bir tepkiye yol açacak ve bölgedeki ülkelerin kendisine karşı kamplaşmasına sebep olabilecektir. Bu sebeple ÇHC, ÇCnin bağımsızlık yolunu girmemesi için muhtemelen barışçıl yollara başvuracaktır. Bu şekilde davranılması bölgedeki ülkelerin ÇHCnin niyetlerine yönelik duydukları kaygılarının yatıştırılmasını sağlayacak ve ABDnin bölgedeki ülkelerin ÇHC karşıtlığından faydalanarak etkisini arttırmasını engelleyecektir.

Meseleye nasıl bakılacak olunursa olunsun, ÇHC Başkanı Xi ile ÇC Başkanı Ma arasındaki Singapurda gerçekleşen görüşme tarihi bir niteliğe sahiptir. 66 yıl önce savaş ve siyaset yüzünden birbirinden ayrılan iki halkın liderleri, tarihi kinlerin, korkuların ve hassasiyetlerin üstesinden gelerek gelecekle ilgili fırsatların olgun, yapıcı ve barışçıl bir şekilde konuşulması için bir araya gelmiştir. Bu tür bir yaklaşım taraflar arasındaki anlaşmazlığın çözülmesine yönelik bir kazan-kazan ortamı yaratmakla kalmayıp, aynı zamanda Doğu Asya ve ötesi için dengesizlik yaratabilecek silahlı bir çatışma riskini de ortadan kaldırmaktadır.

* Fotoğraf: Xinhuanet.com

- [1] China and Taiwan leaders hail historic talks, *BBC*, <http://www.bbc.com/news/world-asia-34742680>
- [2] Tayvan nüfusunun küçük bir yüzdesi yerlilerden oluşmaktadır, bu sebeple kökeni Çinli olan insanlar ülkenin ezici çoğunluğunu oluşturmaktadır.
- [3] *Association for Relations across the Taiwan Straits (Tayvan Boğazlar Ötesi İlişkiler Derneği)* internet sitesi: <http://www.arats.com.cn/>. ARATSin internet sitesi maalesef sadece Çince hizmet vermektedir.
- [4] *Taiwan Affairs Office of the State Council PRC (ÇHC Devlet Konseyinin Tayvan İşleri Dairesi)* internet sitesi: <http://www.gwytb.gov.cn/en/>
- [5] *Straits Exchange Foundation (Boğazlar Etkileşim Vakfı)* internet sitesi: <http://www.sef.org.tw/mp.asp?mp=300>
- [6] *Mainland Affairs Council (Anakara İşleri Konseyi)* internet sitesi: <http://www.mac.gov.tw/mp.asp?mp=3>
- [7] Kamuoyu yoklaması: Public Opinion on Cross-Strait Relations in the Republic China, *Mainland Affairs Council, Executive Yuan, Republic of China (Taiwan)*, Temmuz 2015.
- [8] Rivals China, Taiwan to hold surprise meeting weeks before island's elections, *Reuters*, <http://www.reuters.com/article/2015/11/04/us-taiwan-china-meeting-idUSKCN0SS2M220151104#Yfc6qsXHIPvsOug0.97>
- [9] Xi-Ma meeting turns historic page in cross-Strait relations: official, *Xinhuanet*, http://news.xinhuanet.com/english/2015-11/09/c_134795583.htm. Ayrıca bakınız: Opening remarks by President Ma Ying-jeou at an international press conference following his meeting with mainland Chinese leader Xi Jinping, *Foreign Press Liaison Office, Ministry of Foreign Affairs, Republic of China (Taiwan)*, Press Release, November 8, 2015.
- [10] Opening remarks by President Ma Ying-jeou at an international press conference...
- [11] China and Taiwan leaders hail historic talks
- [12] Taiwan and China to hold historic summit in Singapore, *BBC*, <http://www.bbc.com/news/world-asia-china-34711923>. Ayrıca bakınız: Rivals China, Taiwan to hold surprise meeting weeks before island's elections

[13] 5 things you should know about Taiwans upcoming election, *Washington Post*, <https://www.washingtonpost.com/blogs/monkey-cage/wp/2015/09/25/5-things-you-should-know-about-taiwans-upcoming-election/>

[14] China says US warship's Spratly islands passage 'illegal', *BBC*, <http://www.bbc.com/news/world-asia-china-34647651>

[15] Exclusive: China warns U.S. surveillance plane, *CNN*, <http://edition.cnn.com/2015/05/20/politics/south-china-sea-navy-flight/>. Ayrıca bakınız: China says US warship's Spratly islands passage 'illegal'

[16] Chinese mainland reiterates no interference in Taiwan election, *Taiwan Affairs Office*, http://www.gwytb.gov.cn/en/Headline/201506/t20150625_10108936.htm

[17] China and Taiwan's historic meeting, explained, *Vox.com*, <http://www.vox.com/2015/11/4/9669592/china-taiwan-meeting>

Yazar Hakkında :

Mehmet Oğuzhan Tulun AVİM'de Analist olarak görev yapmaktadır. Çalışmaları Doğu Avrupa, Kafkasya, Asya, Türk-Ermeni ve Türkiye-Ermenistan ilişkileri, uluslararası suç ve tarih çalışmalarıyla ve din ile siyaset arasındaki etkileşime odaklanmaktadır.

Atıfta bulunmak için: TULUN, Mehmet Oğuzhan. 2026. "SINGAPUR'DA ÇHC BAŞKANI XI VE ÇC BAŞKANI MA ARASINDA TARİHİ GÖRÜŞME GERÇEKLEŞTİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2015 / 138. Kasım 09. Erişim Mayıs 19, 2026. <https://avimbulten.org/tr/Yorum/SINGAPUR-DA-CHC-BASKANI-XI-VE-CC-BASKANI-MA-ARASINDA-TARIHI-GORUSME-GERCEKLESTI>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr

<https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

